

ใบความรู้ เรื่อง การวิเคราะห์ วิวิจารณ์ เขียนแสดงความคิดเห็นโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน
หน่วยที่ ๓ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

จุดประสงค์ วิเคราะห์ วิวิจารณ์ แสดงความคิดเห็นโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านและเสนอความคิดเห็นใหม่อย่างมีเหตุผล

การอ่านสรุปความ

การอ่านสรุปความ คือการอ่านแล้วสามารถจับใจความสำคัญในเรื่องที่อ่าน แล้วสรุปเป็นสาระสำคัญสั้นๆ และสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้

การวิเคราะห์

การวิเคราะห์ คือการพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เข้าใจ โดยแยกแยะสิ่งนั้นออกเป็นส่วนๆ เพื่อทำความเข้าใจแต่ละส่วนให้แจ่มแจ้ง จุดหมายปลายทางของการวิเคราะห์คือเพื่อให้เกิดความเข้าใจ

การวิจารณ์

การวิจารณ์ คือการชี้ให้เห็นส่วนดีและไม่ดีของสิ่งหนึ่งสิ่งใด แสดงเหตุผล และเสนอแนะการแก้ไขส่วนที่ไม่ดี

การโต้แย้ง

การโต้แย้ง คือการแสดงทรรศนะที่แตกต่างกัน ระหว่างบุคคล ๒ ฝ่าย โดยแต่ละฝ่ายพยายามให้ข้อมูล สถิติ หลักฐานเหตุผล รวมทั้งการอ้างถึงทรรศนะของผู้รู้ เพื่อสนับสนุนทรรศนะของตนเองและคัดค้านทรรศนะของอีกฝ่ายหนึ่ง

การโต้แย้งยุติลงได้ โดยการวินิจฉัยของบุคคลที่โต้แย้งกันเอง ใครมีเหตุผลดีกว่าทรรศนะนั้นก็เป็นที่ยอมรับ หรือผู้ที่ฟังการโต้แย้งเป็นผู้ตัดสินวินิจฉัยก็ได้ เช่น ถ้าโต้แย้งในที่ประชุม ทรรศนะใดเป็นที่ยอมรับก็จะกลายเป็นมติของที่ประชุม

การโต้แย้งมีได้ทุกระดับของสังคม เช่นบิดา มารดาโต้แย้งเรื่องสถานที่เรียนของบุตร พรรคการเมืองต่างๆ โต้แย้งกัน

โครงสร้างของการโต้แย้ง ประกอบด้วยข้อสรุปและตัวเหตุผล

กระบวนการในการโต้แย้ง มี ๔ ข้อดังนี้

๑. การตั้งประเด็นในการโต้แย้ง
๒. การนิยามคำสำคัญที่อยู่ในประเด็นของการโต้แย้ง
๓. การค้นหาและเรียบเรียงข้อสนับสนุนทรรศนะของตน
๔. การชี้ให้เห็นจุดอ่อนและความผิดพลาดของทรรศนะของฝ่ายตรงข้าม

๑. การตั้งประเด็นในการโต้แย้ง ประเด็นในการโต้แย้ง คือจุดสำคัญต่างๆที่นำมาเป็นข้อโต้แย้งกัน ต้องอยู่ในลักษณะที่เป็นรูปคำถาม

การโต้แย้งแบ่งออกเป็น ๓ ประเภทคือ

๑. การโต้แย้งเกี่ยวกับข้อเสนอให้เปลี่ยนแปลงสภาพเดิม
๒. การโต้แย้งเกี่ยวกับข้อเท็จจริง
๓. การโต้แย้งเกี่ยวกับคุณค่า

๒. การนิยามคำสำคัญที่อยู่ในประเด็นของการโต้แย้ง

การนิยามคำและกลุ่มคำสำคัญ ในประเด็นของการโต้แย้ง มีความสำคัญมาก มิฉะนั้น การโต้แย้ง อาจจะดำเนินไปคนละทิศคนละทางกัน

๓. การค้นหาและเรียบเรียงข้อสนับสนุนพรรคชนะของตน

พรรคชนะที่ควรแก่การเชื่อถือจะต้องเป็นพรรคชนะที่มีข้อสนับสนุนเพียงพอ ฉะนั้นผู้โต้แย้งจะต้องหา ข้อมูล สถิติ และรายละเอียดต่างๆ ให้มากพอที่จะให้อีกฝ่ายหนึ่งเชื่อถือได้

๔. การชี้ให้เห็นจุดอ่อนของพรรคชนะของฝ่ายตรงข้าม

ผู้โต้แย้งจะต้องชี้ให้เห็นจุดเด่น ของพรรคชนะตน และชี้ให้เห็นจุดอ่อนของพรรคชนะฝ่ายตรงข้าม

การวินิจฉัยเพื่อการตัดสินข้อโต้แย้ง ทำได้ ๒ แบบ

๑. พิจารณาเฉพาะเนื้อหาสาระ ที่แต่ละฝ่ายนำมาโต้แย้งกัน ผู้วินิจฉัยจะไม่นำความรู้และ ประสบการณ์ของตนเข้ามาใช้เลย เช่นตัดสินการโต้ว่าที่ การตัดสินของผู้พิพากษาในคดีต่างๆ

๒. วินิจฉัยโดยใช้ดุลพินิจของตน เช่นการตัดสินใจเลือกพรรคการเมือง การตัดสินเพื่อลงมติในที่ ประชุม

ประโยชน์ของการโต้แย้ง

ทำให้เรามีโอกาสได้พิจารณา แง่มุมของเรื่องต่างๆ อย่างกว้างขวางรอบคอบขึ้น การโต้แย้งเป็น กระบวนการใช้ความคิดและวิจารณ์ญาณที่อาศัยเหตุผล และหลักฐานเป็นสำคัญมีจุดมุ่งหมายที่จะ เปลี่ยนแปลงสภาพที่ไม่พึงประสงค์ ไปสู่สภาพที่พึงประสงค์

มารยาทในการโต้แย้ง

๑. ไม่ใช้อารมณ์ คำว่าแพ้อหรือชนะ ในการโต้แย้ง หมายถึงแพ้ชนะกันด้วยเหตุผล ผู้โต้แย้ง จึงต้องคอย คุมอารมณ์ให้สงบ วางจิตใจให้เป็นกลาง มองดูที่เหตุผลเป็นสำคัญ การโต้แย้งใช้เหตุผล การโต้เถียงใช้อารมณ์

๒. มีมารยาทในการใช้ภาษา โดยเฉพาะโต้แย้งกับผู้ที่มีอาวุโสกว่า หรือเป็นบุคคลที่ควรเคารพนับถือ เราต้องใช้ภาษาด้วยความระมัดระวังให้สุภาพ เพื่อแสดงความอ่อนน้อม ต่อบุคคลผู้นั้น

การโต้แย้งในที่สาธารณะ ไม่ว่าจะด้วยการเขียนหรือพูด ก็ตาม จำเป็นต้องระมัดระวังมารยาทของการใช้ ภาษาให้ถูกต้อง เหมาะสมยิ่งขึ้นเป็นพิเศษ แม้ผู้โต้แย้งกันสนิทสนมรู้จักกันก็ตาม